

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 47
din 27.01.2009

Dosar nr: 1A/2009

Petiția nr: 823/21.01.2009

Petent: Autosesizare

Reclamat: Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Obiect: elaborarea Planului de Școlizare pentru clasele a IX-a cu un număr mai redus de locuri pentru învățământul de limbă maghiară decât de limbă română, față de numărul de elevi care termină clasele a VIII-a

I. Numele și domiciliul părților

I.1. Numele și sediul petentului

I.1.1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, București

I.2. Numele și sediul reclamatului

I.2.1. Inspectoratul Școlar Județean Mureș, Str. Dr. Victor Babeș nr. 11, Tîrgu-Mureș, județul Mureș

II. Obiectul sesizării

Autosesizarea, prin **Petiția nr. 823/21.01.2009**, (fila 1 din dosar) arată că Inspectoratul Școlar al Județului Mureș a propus ca în anul școlar următor din 3700 de elevi care termină clasa a VIII-a la secția cu predare în limba română să beneficieze de 4200 de locuri cu predare în această limbă, în timp ce pentru 2000 de elevi care termină în limba maghiară pot alege doar din 1400 de locuri cu predare în limba maghiară.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

Autosesizarea arată că Inspectoratul Școlar al Județului Mureș a propus ca în anul școlar următor din 3700 de elevi care termină clasa a VIII-a la secția cu predare în limba română să beneficieze de 4200 de locuri cu predare în această limbă, în timp ce pentru 2000 de elevi care termină în

limba maghiară pot alege doar din 1400 de locuri cu predare în limba maghiară. Această autosesizare se bazează pe articole de presă publicate privind acest subiect, ulterior informațiile au fost verificate și pe pagina de internet a reclamatului.

IV. Procedura de citare

Reclamatul a fost citat pentru data de 27.01.2009.
La audierea din 27.01.2009 reclamatul nu s-a prezentat.
Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

V. Susținerile părților

Autosesizarea arată că Inspectoratul Școlar al Județului Mureș a propus ca în anul școlar următor un număr semnificativ de elevi care au învățat în limba maghiară în clasele I-VIII să nu își continue învățământul în limba maternă, timp în care pentru învățământul de limbă română au fost alocate mai multe locuri decât numărul elevilor din clasele a VIII-a.

Reclamatul, prin **Adresa nr. 85/26.01.2008**, semnată de inspector școlar general prof. I T , înregistrată la CNCD cu nr. 1001/27.01.2009, arată că Planul de Școlarizare s-a reanalizat la data de 26.01.2009, astfel pentru cei 5.518 de elevi care termină (din care 3.565 — 64,61% — elevi în clase cu limba de predare în limba română, 1.892 — 34,29% — elevi în clase cu limba maghiară, 61 — 1,11% — elevi în clase cu limba germană) se vor constitui 200 de clase, din care 137 de clase cu limba de predare română (68,5%), 60 de clase cu limba de predare maghiară (30%), 3 clase cu limba de predare germană (1,5%).

Se arată că în data de 29.01.2009 se va analiza această propunere în ședința Consiliului de Administrație, după care se va transmite forma definitivă a Planului de Școlarizare către CNCD.

Colegiul Director a solicitat punct de vedere din partea Ministerului Educației, Cercetării și Inovării, dar până la data soluționării nu a comunicat un răspuns.

VI. Motivele de fapt și de drept

În fapt, Colegiul Director reține că propunerea ISJ Mureș, în forma actuală, conține o disproporție privind procentul elevilor care învață în limba română respectiv limba maghiară în clasele a VIII-a și elevii care ar avea posibilitatea de a-și continua studiile în limba maternă. Astfel, în contextul datelor statistice precizate de ISJ Mureș potrivit carora 64,61% din elevi învață în clase cu limba de predare în limba română s-a propus constituirea unui număr de 200 de clase, din care 137 de clase cu limba de predare română, în fapt un procent de 68,5%, în timp ce în cazul celor 34,29 % elevi care învață în clase cu limba de predare în limba maghiară s-a propus

constituirea unui numar de 60 de clase cu limba de predare maghiară, în fapt, un procent aproximativ de 30% din locuri.

În acest sens, propunerea de constituire a claselor are în vedere o creștere a numărului de locuri, procentual de la 64,61% la 68,5% în cazul elevilor în clase cu limba de predare în limba română și o descreștere a numărului de locuri de la 34, 29% la 30% în cazul elevilor în clase cu limba de predare în limba maghiară.

În drept, Colegiul Director reține următoarele:

Constituția României, prin art. 16 alin. 1 garantează dreptul la egalitate: „Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”.

Potrivit **Constituției României**, art. 20 alin 1, „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 14 prevede: „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 1 prevede interzicerea generală a discriminării: „Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.”

Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), republicată, la art. 2 alin. 1 stabilește: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

Alin. 3 prevede: „Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afară cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare.”

Conform art 2, alin. (4) din **O.G. nr. 137/2000**, republicată: „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte

persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

Opinia majoritară exprimată de Asztalos Csaba Ferenc, Gergely Dezideriu, Haller István, Panfile Anamaria, Truinea Roxana Paula:

Colegiul Director constată existența unei disproporții, inclusiv în Planul de Școlarizare reanalizat, care ajustează diferențele vădite inițial, însă prin stabilirea unui număr mai mare de locuri pentru anul școlar 2009-2010, clasele a IX-a, învățământului în limba română decât învățământului în limba maghiară, raportat la procentul elevilor care învață în clase cu predare în limba română respectiv limba maghiară. (A se vedea pentru comparație infra Capitol II și III Obiectul sesizării și Descrierea presupusei fapte de discriminare.) Diferențierea indusă în cauză poate fi privită ca fiind situată într-un raport de cauzalitate cu criteriul de limbă.

În opinia Colegiului Director, disproporționalitatea în speță poate fi asimilată unei diferențieri de natură a aduce atingere dreptului la educație în situația în care propunerea ISJ ar deveni efectivă și ar fi pusă în practică.

Colegiul director constată că România, atât prin ratificarea unor tratate internaționale, cum ar fi **Convenția cadru pentru protecția minorităților naționale**, **Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare**, cât și prin legislația națională, promovează învățământul în limba minorităților, unde există această posibilitate, și se abține de la orice politică ori practică având drept scop asimilarea persoanelor aparținând minorităților naționale. Conform art. 32 al **Constituției României**, alin. 3, persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul de a învăța în limba maternă („Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în aceasta limbă sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.” Legea la care trimite **Constituția**, și anume **Legea nr. 84/1995**, actualizată, consacră în mod similar acest drept (art. 118: „Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ, precum și la tipurile de învățământ pentru care există o cerere suficientă, în condițiile legii”). Datele de școlarizare existente la nivelul claselor a VIII-a arată existența cererii pentru educația în limba maternă.

Dreptul la educație este asigurat și prin **Primul protocol adițional la Convenția europeană a drepturilor omului**, care prevede: „Nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.” Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, „statele au obligația negativă de a nu împiedica o persoană să beneficieze de acest sistem, iar pe de alta, ele sunt ținute și de obligații pozitive, constând în a-l menține și în a-l adapta la neviolența dezvoltării sociale. Pe aceeași linie de gândire, statele contractante au și altă obligație pozitivă privitoare la sistemul de învățământ existent, și anume aceea de a asigura accesul egal și nediscriminatoriu al oricărei persoane la formele de învățământ existente. [...] Statele au obligația de a asigura accesul egal al celor interesați, fie și pe bază de selecție, la astfel de cursuri. [...]”

Accesul la formele de învățământ constituie numai o parte a dreptului la instruire; pentru ca acest drept să-și producă «efectele sale utile» este necesar, în special, ca titularul să fie în măsură să-și pună în valoare studiile efectuate [...].»

Or, Colegiul Director observă ca ISJ Mureș nu a invocat nicio justificare de natură obiectivă, sau existența unui scop legitim urmărit prin Planul de Școlarizare, astfel cum a fost propus inițial sau cum a fost reanalizat, cu privire la disproporțiile existente în cauză.

Nealocarea locurilor de școlarizare pentru clasele cu predare în limba maghiară, luând în considerare numărul elevilor din clasele cu predare în limba maghiară absolvenți de clasa a VIII-a limitează posibilitatea acestora de a opta pentru continuarea studiilor în limba maternă. În comparație, Colegiul constată că în cazul elevilor absolvenți ai claselor cu predare în limba română numărul alocat pentru clasa a IX-a depășește numărul absolvenților de clasa a VIII-a.

Colegiul Director reține că accesul la educație trebuie analizat și din prisma calității învățământului care se transmite către copii. Având în vedere acest principiu Colegiul reține că în ceea ce privește calitatea educației pentru copiii care vor fi obligați să treacă de la învățământ în limbă maghiară la învățământul în limbă română va avea de suferit, având în vedere necesitatea de adaptare la noile condiții de educație, într-o altă limbă decât cea în care au parcurs clasele I-VIII și în acest fel o mai mică înțelegere și procesare a informațiilor ce se parcurg începând de la acest nivel.

Prin urmare, astfel cum a fost propus inițial sau cel analizat și propus la data de 26.01.2009, ar deveni efectiv și subsecvent ar fi pus în aplicare, acesta ar putea produce consecințe discriminatorii, în mod indirect, față de elevii aparținând comunității maghiare care ar urma să învețe în clase cu limba de predare maghiară, afectând dreptul lor la educație.

Față de opinia separată, arătăm că procedura de citare s-a îndeplinit față de reclamat, care a comunicat punct de vedere, iar Ministerului Educației, Cercetării și Inovării nu a avut calitate de reclamat solicitându-se doar un punct de vedere; **Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor** nu impune obținerea unor opinii de specialitate. Conform procedurii, medierea poate fi propusă de părți, iar în cauză reclamatul nu a solicitat medierea conflictului. În aceste circumstanțe nu se poate reține nerespectarea **Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor**.

Opinia separată exprimată de Ioniță Gheorghe și Vasile Monica:

Cerința impusă prin art. 39 alin.1 din **Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor**, referitoare la necesitatea obținerii de date și informații suplimentare celor de la dosar dar utile în procesul de soluționare a dosarului, este înfrântă de celeritatea (rapiditatea) cu care s-a soluționat cauza respectivă.

Deasemenea nu este respectată cerința impusă de prevederile art. 40 referitoare la obținerea unor puncte de vedere, opinii de specialitate (în speță de la Ministerul Educației, Cercetării și Inovării) de la acele instituții sau autorități care pot conduce la clarificarea situației supuse analizei. În cazul de față temeinicia hotărârii adoptate este serios afectată de:

1. Încălcarea unor dintre principiile care trebuie să guverneze procesul de soluționare al petițiilor și anume: transparența procedurii, asigurarea reală a contradictorialității și dreptului la apărare a reclamatului.

2. Respingerea propunerii de implicare a consiliului în medierea situației prezentate. În acest caz s-a optat pentru cea mai severă posibilitate oferită de legislație (constatarea discriminării) în detrimentul celorlalte (prevenție și/sau mediere) așa cum prevede art. 2 alin 10 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată.

3. Planul de școlarizare propus de către Inspectoratul școlar județean Mureș reprezintă doar o etapă în procesul de definitivare a cifrelor de școlarizare a elevilor în anul școlar 2009-2010. Ministerul Educației, Cercetării și Inovării, ca for tutelar și decizional este cel care hotărăște cu privire la cifrele de școlarizare.

Din considerentele enunțate mai sus apreciem că, în cauză, lipsește, pe de o parte, elementul definitoriu al discriminării indirecte și anume „prevederile aparent neutre”, ca parte a laturii obiective a discriminării și, pe de altă parte, rezultatul (efectele) negative al tratamentului diferențiat. În această fază de proiecție a planului de învățământ nu poate fi reținut niciun efect cu caracter discriminator al intenției inspectoratului.

Discriminarea, sub aspectul încadrării juridice, este o faptă cu caracter contravențional, iar din acest punct de vedere este necesară existența unui subiect (făptuitor) și al unei fapte.

Analiza sumarelor informații legate de speță denotă:

1. Inspectoratului școlar județean Mureș nu i se poate reține calitatea de subiect (autor) al faptei de discriminare indirectă.

2. Proiecția asupra școlarizării elevilor în anul de învățământ 2009-2010 nu poate avea caracter de discriminare indirectă.

3. Nu se poate reține în sarcina inspectoratului săvârșirea faptei de discriminare indirectă referitoare la accesul la educație al elevilor de naționalitate maghiară pentru că, marea majoritate a acestora – peste 34% din totalul elevilor – beneficiază de continuitate a învățământului cu limba de predare maghiară și, eventual, o mică parte, circa 4,3%, nefiind cuprinși în acest sistem.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu 5 voturi pentru și 2 împotriva ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Punerea în aplicare a Planului de școlarizare în forma sa inițială sau cea propusă în urma ședinței Consiliului de Administrație a Inspectoratului Școlar Județean Mureș ar putea produce efecte discriminatorii în mod indirect elevilor aparținând comunității maghiare care ar urma să învețe în clase cu limba de predare maghiară, potrivit art. 2 alin. 1, alin. 3 și alin. 4, coroborat cu art. 11 alin. 1 al al **O.G. nr. 137/2000**, republicată;

2. Recomandă reclamatului să elaboreze un Plan de școlarizare pentru clasele a IX-a care respectă proporțiile procentuale existente la nivelul claselor a VIII-a, astfel încât fiecare elev să aibă posibilitatea continuării studiilor în limba sa maternă;
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica reclamatului și Ministerului Educației, Cercetării și Inovării.

VII. Modalitatea de plată a amenzii: —

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Președinte

GERGELY DEZIDERIU – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

IONIȚĂ GHEORGHE – Membru

PANFILE ANAMARIA - Membru

TRUINEA ROXANA PAULA

VASILE MONICA – Membru

Data redactării 27.01.2009

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, în fața instanței de contencios administrativ potrivit **O.G.**

137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

